

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา

รายงานรอบ ๑๒ เดือน ปีงบประมาณ ๒๕๖๖

.....

๑. ความเป็นมา / พระราชดำริ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่รับผิดชอบของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๓ จังหวัดสงขลา เปิดทำการสอนตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยเปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ถึงระดับประถมศึกษา ปัจจุบันมีนักเรียนประมาณ ๑๘๐ คน การผลิตทางการเกษตรในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญ กิจกรรมหนึ่งในการดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ โดยโรงเรียนมีแนวคิดที่ควรปลูกทุกอย่างที่ปลูกได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรในโรงเรียนให้ได้ผลผลิตอย่างพอเพียง เด็กและเยาวชนทุกคนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางการเกษตรมีความยั่งยืนในการผลิตอาหาร สามารถนำผลผลิตมาประกอบเป็นอาหารกลางวันให้กับนักเรียนบริโภคอย่างสม่ำเสมอตลอดปีการศึกษา และขยายผลด้านการผลิตทางการเกษตรสู่ครอบครัวของนักเรียนและชุมชน เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตให้แก่ชุมชน การถนอมและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร นำมาซึ่งความมั่นคงด้านอาหาร ในโรงเรียน ครูเรือนและชุมชน โดยนำลมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินงาน

ทั้งนี้หน่วยงานกรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน ร่วมกับสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ให้การสนับสนุนให้ความรู้ด้านวิชาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว พันธุ์ชัยนาท ๗๒ และการผลิตถั่วงอกคอนโดปลอดสารพิษโดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมให้นักเรียน ครู และผู้ปกครอง เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในครัวเรือนแล้วขยายผลนำไปสู่ชุมชน อีกทั้งเป็นแนวทางการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้แก่นักเรียนในอนาคต

๒. การสนองพระราชดำริฯ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

๑) เพื่อนำเทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตรไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท ๗๒ ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และได้ผลผลิตอย่างพอเพียง เด็กและเยาวชนทุกคนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางการเกษตรอย่างยั่งยืน

๒) เพื่อนำผลผลิตพืชมาประกอบเป็นอาหารกลางวันให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้บริโภคอย่างสม่ำเสมอตลอดปีการศึกษา และนำผลผลิตที่เกินความต้องการของโรงเรียนจำหน่ายในรูปสหกรณ์โรงเรียน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบตามเกณฑ์ตลอดช่วงการศึกษา

๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร โภชนาการ การแปรรูปและถนอมอาหารแก่ครู

นักเรียน และผู้ปกครอง

๓.๑.๓ เพื่อสร้างทักษะทางด้านการเกษตรให้นักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบอาชีพต่อไป

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของกรมวิชาการเกษตร

๓.๒.๑ เพื่อผลิตพืชอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการให้นักเรียน และครูในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรยให้เพียงพอต่อความต้องการ

๓.๒.๒ เพื่อนักเรียนได้ปฏิบัติการทำถั่วงอกคอนโดปลอดสารพิษ ตามความเหมาะสมแก่วัยของนักเรียน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในครัวเรือนของนักเรียนได้

๓.๒.๓ เพื่อนักเรียนได้เกิดความรักในอาชีพเกษตร ได้เรียนรู้การเจริญเติบโตของพืชประกอบในวิชาเรียนของนักเรียนได้

๔. พื้นที่เป้าหมาย

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๑.๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา

๕.๒.๒ หน่วยงานร่วมดำเนินการ : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘

๖. งบประมาณ

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๒๔,๕๐๐ บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรม ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วงอกเขียว

ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วงอกเขียวพันธุ์ชยันนาท ๗๒ มอเบเมล็ดพันธุ์ถั่วงอกเขียว และอุปกรณ์การทำถั่วงอกคอนโดปลอดสารพิษ จำนวน 4 ชุด แก่โรงเรียนฯ โดยถั่วงอกพันธุ์ชยันนาท ๗๒ มีลักษณะเด่น ผลผลิตสูงเฉลี่ย ๒๑๒ กิโลกรัมต่อไร่ ต้านทานปานกลาง ต่อहनอนเจาะลำต้น และโรคใบจุดสีน้ำตาล ปลูกได้ในดินต่างอายุเก็บเกี่ยว ๖๓ วัน เหมาะสำหรับ ปลูกในปลายฤดูฝนและฤดูแล้ง

การเตรียมดิน

ไถด้วยพาสสาม ๑ ครั้ง ลึก และตากดิน ๗-๑๐ วัน พรวนด้วยพาสเจ็ด ๑ ครั้ง ปรับระดับดินให้สม่ำเสมอ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง

การปลูก

๑. การปลูกแบบหว่าน ในสภาพไร่ โดยอาศัยน้ำฝน หว่านเมล็ด ถั่วงอกในขณะที่ดินยังมีความชื้นเพียงพอ โดยใช้เมล็ด อัตรา ๕-๖ กิโลกรัมต่อไร่ แล้วพรวนดินกลบทันที และควรมีการขุดร่องระบายน้ำ

๒. การปลูกเป็นแถว ใช้เมล็ด พันธุ์ถั่วเขียวอัตราร ๔-๕ กิโลกรัมต่อไร่ ในสภาพไร่ ปลูกแบบแถวเดี่ยว ใช้ระยะระหว่างแถว ๕๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น ๑๐ เซนติเมตร จำนวน ๒ ต้นต่อหลุม จะได้จำนวนต้น ๖๔,๐๐๐ ต้นต่อไร่
๓. การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๒๐-๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ รองพื้นก่อนปลูก แล้วพรวนดินกลบ
๔. การให้น้ำ ให้น้ำทันทีหลังปลูก และทุก ๑๐-๑๔ วัน อย่าน้ำให้ถั่วเขียวขาดน้ำในช่วงระยะออกดอกจนถึงติดฝัก
๕. เก็บเกี่ยวที่อายุ ๖๐-๗๕ วัน การเก็บเกี่ยวด้วยแรงงานคน ควรเก็บเกี่ยว ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อถั่วเขียวมีฝักแก่ ๘๐% และครั้งที่ ๒ หลังจากเก็บเกี่ยว ครั้งแรกประมาณ ๑๔ วัน เก็บเกี่ยวโดยใช้มือปลิดฝักแก่ที่เปลี่ยนเป็นสีดำ จะเก็บเกี่ยวเมื่อถั่วเขียวมีฝักแก่ประมาณ ๘๐-๙๐%
๖. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว นำฝักถั่วเขียวไปตากแดด เพื่อลดความชื้น โดยตากแดด ประมาณ ๑-๒ วัน ให้ความชื้นฝักและเมล็ดลดลงเหลือประมาณ ๑๑-๑๓% กะเทาะเมล็ดออกจากฝักด้วย นำเมล็ดที่กะเทาะได้ ร่อนทำความสะอาด นำไปตากแดดอีกครั้ง เพื่อลดความชื้นให้เหลือประมาณ ๑๑-๑๒%
๗. การเก็บรักษา บรรจุเมล็ดในกระสอบที่สะอาด และเย็บปากกระสอบให้มิดชิด ก่อนเก็บรักษา ใช้สารอลูมิเนียมฟอสไฟด์ อัตรา ๒-๓ เม็ดต่อเมล็ดถั่วเขียว ๑ ตัน รมนาน ๕-๗ วัน เพื่อป้องกันด้วงถั่วเขียว

ขั้นตอนการทำถั่วงอกคอนโดปลอดสารพิษ

๑. เตรียมอุปกรณ์การเพาะถั่วงอกคอนโด (ถังน้ำพลาสติกทึบแสง พร้อมฝา ขนาดจุ ๑๐๐ ลิตร, ตะแกรงพลาสติก, สายรัดพลาสติก, ฝักกระสอบป่าน, ถั่วเขียว, กระจกมะง, และตะแกรงลวดใช้เป็นฐานขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑๐ นิ้ว ขาสูง ๑.๕ นิ้ว
๒. นำเมล็ดถั่วเขียวประมาณ ๕๐๐ กรัม แช่น้ำอุ่น ๖-๘ ชั่วโมง ล้างเมล็ดถั่วเขียวที่ให้สะอาด โดยล้างเอาสิ่งเจือปนและเมล็ดที่ฟองตัวทิ้ง
๓. นำเมล็ดถั่วเขียวที่ล้างสะอาดแล้ว ใส่ในภาชนะที่เตรียมเพาะ มาโรยให้พอดีไม่หนาเกินไป และเกลี่ยเมล็ดให้เสมอกันบนตะแกรงพลาสติกชั้นแรกล่างสุด (ความหนาของ เมล็ดที่เพาะประมาณ ๑ เซนติเมตร) นำฝักกระสอบป่านมาปิดทับจากนั้น ชั้นที่ ๒-๔ ทำเหมือนกับชั้นแรกรวม ไม่เกิน ๕ ชั้น นำไปวางไว้ในที่ร่มและเย็น
๔. รดน้ำทุกวัน วันละ ๓-๔ ครั้ง ใช้เวลาสามคืนจากนั้นเมล็ดถั่วเขียวก็กลายเป็นถั่วงอก
๕. การเก็บเกี่ยวผลผลิต ให้ใช้มีดตัดรากแล้วล้างน้ำประมาณสองครั้ง หมวกของเมล็ดถั่ว จะลอยให้ใช้ตะแกรงช้อนออก ได้ถั่วงอกสำหรับบริโภค ๒ - ๒.๕ กิโลกรัม มีรสชาติที่ดีกรอบอร่อยหวานมัน

๘. ผลสำเร็จ / ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย เกิดการเรียนรู้ด้านการผลิตถั่วเขียว ทั้งด้านพันธุ์ การจัดการดิน ปุ๋ย การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว จากฝึกปฏิบัติการทำถั่วงอกคอนโด เป็นแนวทางการทำอาชีพเสริมแก่นักเรียน และมีอาหารกลางวันสำหรับบริโภคที่หลากหลายขึ้น

๙. ปัญหา / อุปสรรค

ด้วยพื้นที่ภายในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย ที่มีจำกัดจึงไม่สามารถทำแปลงสาธิตการผลิตถั่วเขียวได้

ภาพกิจกรรม

